

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/187/2021
Identifikačné číslo spisu: 2618201829
Dátum vydania rozhodnutia: 27.01.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2618201829.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vo veci výkonu rozhodnutia o starostlivosti súdu o maloleté dieťa Q. Z., nar. XX. E. XXXX, trvale bytom P. XXXXX/XH, O., prechodne bytom u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, dieťa rodičov: oprávneného otca H. B. Z., bytom P. XXXXX/XH, O., zastúpeného JUDr. Tatianou Dlhošovou, advokátkou so sídlom Lazaretská 23, Bratislava a povinnej matky H. W. Z., trvale bytom P. XXXXX/XH, O., prechodne bytom J. K. B. XXX, zastúpenej JUDr. Ľubicou Sopkovou, advokátkou so sídlom Pribinova 3, Malacky a za účasti Okresnej prokuratúry Senica, o návrhu matky na zastavenie výkonu rozhodnutia, vedenej na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 7Em/1/2018, o dovolaní povinnej (matky) proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 2. júna 2021, sp. zn. 11CoE/1/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej aj „súd prvej inštancie“, „okresný súd“ alebo prvoinštančný súd“) uznesením z 24. augusta 2020, č. k. 7Em/1/2018 - 238, návrh matky na zastavenie výkonu rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 2P/58/2016 - 293 z 24. augusta 2017 v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoP/16/2018 - 438 z 23. mája 2018 zamietol. Rozhodnutie odôvodnil tým, že po preskúmaní návrhu matky na zastavenie výkonu rozhodnutia č. k. 7Em/1/2018 dospel k záveru, že tento návrh nie je dôvodný. Pokiaľ matka vo svojom návrhu poukazovala na ex lege uplynutie doby na výkon uloženého výchovného opatrenia, čo je 6 mesiacov od 2. júla 2018 do 2. januára 2019, súd prvej inštancie mal za to, že dĺžka výchovného opatrenia nemá vplyv na vykonateľnosť uloženej povinnosti, pričom zdôraznil, že vykonateľnosť uloženej povinnosti nastáva až realizáciou samotného výchovného opatrenia. V danom prípade to znamená, že vykonateľnosť uloženého výchovného opatrenia mohla nastať až uskutočnením výchovného opatrenia, t. j. dostavením sa všetkých troch účastníkov konania na odborné poradenstvo v špecializovanom zariadení na Klinike detskej psychiatrie v Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou Bratislava, Limbová 1, Bratislava, za účelom zlepšenia schopnosti rodičov navzájom komunikovať o výchove maloletého a akceptácie druhého rodiča vo výchove maloletého. Súd

prvej inštancie mal z listinných dôkazov (lekárske správy) preukázané, že povinná matka sa odo dňa vydania rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoP/16/2018 - 438 z 23. mája 2018 ani jeden raz nezúčastnila odborného poradenstva v uvedenom špecializovanom zariadení. Uviedol, že uloženie každého výchovného opatrenia je vždy v najlepšom záujme dieťaťa. Okresný súd Senica rozsudkom č. k. 2P/58/2016 - 293 z 24. augusta 2017 a nadväzne Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 24CoP/16/2018 - 438 z 23. mája 2018 mal za cieľ uloženým výchovným opatrením zlepšiť komunikáciu rodičov ohľadom výchovy maloletého syna. Súd prvej inštancie mal preto logicky za to, že márne uplynutie určenej doby, a to 6 mesiacov na uskutočnenie uloženého opatrenia, nenapĺňa účel tohto výchovného opatrenia, ktorým je náprava narušených vzťahov v rodine. Tým, že sa nariadené výchovné opatrenie neuskutočnilo ani raz, nemohla byť naplnená samotná podstata výchovného opatrenia. Návrh matky na zastavenie výkonu rozhodnutia č. k. 7Em/1/2018 považoval súd prvej inštancie za účelovo podaný, nakoľko matka vyhýbaním sa uloženej povinnosti chcela dosiahnuť uplynutie 6 mesačnej lehoty určenej na výkon rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoP/16/2018 - 438 z 23. mája 2018.

2. Na odvolanie povinnej (matky) Krajský súd v Trnave uznesením z 2. júna 2021, sp. zn. 11CoE/1/2021, uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil [§ 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)]. Zdôraznil, že uvedený exekučný titul neurčuje konkrétne dátumy, ale abstraktne vymedzuje povinnosť ako čo do obdobia po dobu 6 mesiacov minimálne 2-krát mesačne, tak aj čo do účelu zlepšenia schopnosti rodičov navzájom komunikovať o výchove maloletého a akceptácie druhého rodiča vo výchove maloletého. Keďže vo výroku je vyjadrený účel odborného poradenstva, je zrejmé, že na uloženie povinnosť nemožno použiť len gramatický výklad, ale nevyhnutné je aplikovať aj výklad teleologický. Keďže sa nariadené výchovné opatrenie neuskutočnilo ani raz za plnej participácie účastníkov konania, nemohla byť naplnená samotná podstata výchovného opatrenia a nemohlo dôjsť ani k porušeniu najlepšieho záujmu dieťaťa. Účelom výchovného opatrenia je zlepšenie schopnosti rodičov navzájom komunikovať o výchove maloletého a akceptácie druhého rodiča vo výchove maloletého, čo z dlhodobého hľadiska prinesie úžitok nielen rodičom, ale aj maloletému dieťaťu. Obavy matky o zdravotný stav maloletého dieťaťa nie sú na mieste, nakoľko výchovné opatrenie sa bude realizovať v špecializovanom zariadení, ktoré je vhodne určené na výkon výchovného opatrenia. K ostatným námietkam krajský súd skonštatoval, že smerovali k aspektom, ktoré boli predmetom základného konania, pričom súdy, ako Okresný súd Senica, tak aj Krajský súd v Trnave v základnom konaní sa s nimi dostatočne vysporiadali. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého uznesenia stručne a jasne objasnil ako skutkový, a tak aj právny základ rozhodnutia. Z napadnutého uznesenia celkom jednoznačne vyplýva, ako súd prvej inštancie rozhodol, na ktoré skutkové okolnosti vzal zreteľ, k akým skutkovým zisteniam dospel a ako ich právne posúdil, pričom súd prvej inštancie sa riadne vysporiadal aj so všetkým argumentmi účastníkov konania. Z uvedeného dôvodu je zrejmé, že odôvodnenie napadnutého uznesenia je presvedčivé.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie matka maloletého dieťaťa (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania odôvodnila v prvom rade ustanovením § 420 písm. f/ CSP. Jeho porušenie videla v tom, že jej krajský súd neumožnil použiť všetky prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, úvahy odvolacieho súdu považovala za arbitrárne a ústavne neudržateľné a napokon považovala odôvodnenie oboch rozhodnutí súdov nižšej inštancie za nedostatočné. Povinná argumentovala tým, že výchovné opatrenie nie je v súlade so záujmom dieťaťa, že maloletý je obeťou domáceho násillia a že na tieto skutočnosti konajúce súdy vôbec nepríhľadli a ani nezisťovali názor maloletého na výkon rozhodnutia ani ho o prebiehajúcom konaní neinformovali. Prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku videla matka aj v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Uviedla, že konajúce súdy nesprávne posúdili vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoP/16/2018 - 438 zo dňa 23. mája 2018, ktorá podľa nej zanikla 6 mesiacov po jeho právoplatnosti, a teda skončila už 2. januára 2019 a napokon aj došlo k splneniu povinnosti, čo podporila predložením Výpisu z účtu poisťovňa - maloletého. Nesúhlasila so záverom krajského súdu, že vykonateľnosť uloženej povinnosti nastáva až realizáciou samotného výchovného opatrenia.

4.1. Otec maloletého považoval dovolanie matky za účelové na oddialenie výkonu rozhodnutia. Žiadal

dovolanie preto odmietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

4.2. Okresná prokuratúra navrhla dovolanie odmietnuť ako neprípustné alternatívne dovolanie matky ako nedôvodné podľa § 448 CSP zamietnuť.

4.3. Povinná v replikách k vyjadreniu otca a Okresnej prokuratúry obsahlo argumentovala v súlade so svojim predchádzajúcim postojom v tomto konaní a trvala na svojich návrhoch v dovolacom konaní.

5. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) na tento procesný úkon oprávnený subjekt zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie povinnej treba zamietnuť, pretože nie je dôvodné.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

7. Matka maloletého dieťaťa odôvodnila prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Jeho porušenie videla v tom, že jej krajský súd neumožnil použiť všetky prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, úvahy odvolacieho súdu považovala za arbitrárne a ústavne neudržateľné a napokon považovala odôvodnenie oboch rozhodnutí súdov nižšej inštancie za nedostatočné. Dovolateľka argumentovala aj tým, že výchovné opatrenie nie je v súlade so záujmom dieťaťa, ktoré je obeťou domáceho násillia na skutočnosti ktoré konajúce súdy vôbec neprihliadli a ani nezisťovali názor maloletého na výkon rozhodnutia ani o prebiehajúcom konaní nebol informovaný.

8. Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), ktorý upravuje konanie o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých (§ 370 až § 391) neobsahuje osobitnú úpravu dovolacieho konania. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Ostatne uvedený kódex obsahuje tiež všeobecnú úpravu dovolania, podmienok jeho prípustnosti a dovolacieho konania (viď najmä § 419 až 457 CSP).

9. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

10. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017).

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprisnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

12. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

13. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

14. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

15. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

16. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

17. Z podkladov spisu sú zrejmé nasledujúce skutočnosti:

- Okresný súd Senica - na základe návrhu otca maloletého dieťaťa a s poukazom na skutočnosť, že matka maloletého nedodržiava uložené výchovné opatrenie - uznesením č. k. 7Em/1/2018 - 108 zo 16. augusta 2019 nariadil výkon rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 2P/58/2016 - 293 z 24. augusta 2017 v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoP/16/2018 - 438 z 23. mája 2018,

- Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn. 3CoE/77/2019 z 28. januára 2020 uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 7Em/1/2018 - 108 zo 16. augusta 2019 potvrdil a zároveň konanie o odvolaní prokurátora v dôsledku jeho späťvzatia zastavil,

- uvedené rozhodnutie o nariadení výkonu rozhodnutia o uloženom výchovnom opatrení vo vzťahu k maloletému dieťaťu, dovolaním napadnuté nebolo.

18. Povinná matka maloletého dovolaním napadla uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí jej návrhu na zastavenie vykonávacieho konania týkajúceho sa povinnosti uloženej rozsudkom Okresného súdu Senica č. k. 2P/58/2016 - 293 z 24. augusta 2017 a nadväzne Krajského súdu v Trnave rozsudkom č. k. 24CoP/16/2018 - 438 z 23. mája 2018, ktorý je exekučným titulom.

19. Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu povinnej matky na zastavenie výkonu rozhodnutia vo veci maloletého syna (§ 370 až § 391 CMP) nie je rozhodnutím vo veci samej a ani konečným rozhodnutím vo veci vymedzenej návrhom na nariadenie výkonu hore označeného rozhodnutia o uložení výchovného opatrenia (viď napr. publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, C. H. Beck, Praha, 2016, str. 1353 až 1355). Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým dovolací súd rozsudok

súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení. Pokiaľ odvolací súd nemôže vo veci rozhodnúť meritorne, pretože sú tu také prekážky, pre ktoré nemohol žalobu prejednať, konanie končí procesným rozhodnutím bez toho, aby sa vec prejednala.

20. Za stavu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nie je ani rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, dovolací súd uzatvára, že dovolanie povinnej matky maloletého nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

21. Dovolateľka vyvodila prípustnosť svojho dovolania tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená nebola.

22. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Toto ustanovenie dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená, a preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe.

23. Dovolací súd zdôrazňuje, že jedným zo základných atribútov rozhodovania v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania (sporového aj nesorového) je, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP). Ku dňu vyhlásenia rozsudku teda musí byť ustálený jeho skutkový aj právny základ, existujúci v danom čase. Prípadné zmeny tohto stavu, ktoré nastali v budúcnosti, nemôžu spätne (napr. v dovolacom konaní) meniť pohľad na správnosť rozsudku v čase jeho vyhlásenia. Výnimkou nie je ani rozhodnutie súdu vo vykonávacom konaní. Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Pokiaľ teda dovolateľka predkladala potvrdenia o výpise z účtu poistenca maloletého, na tieto v dovolacom konaní nie je možné prihliadnúť (§ 435 CSP).

24. Obsah dovolania (čl. 7 CMP a § 124 ods. 1 CSP) nasvedčuje tomu, že dovolateľka za významnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP považuje otázku posúdenia vykonateľnosti rozsudku, ktorým bolo nariadené výchovné opatrenie maloletému a jeho rodičom „po dobu 6 mesiacov minimálne dvakrát mesačne sa podrobiť odbornému poradenstvu na, za účelom zlepšenia schopnosti rodičov navzájom komunikovať o výchove maloletého a akceptácie druhého rodiča vo výchove maloletého.“ Podľa názoru povinnej matky vykonateľnosť rozhodnutia zanikla po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa jeho právoplatnosti, teda 2. januára 2019. Taktiež namietala, že akýkoľvek kontakt otca s maloletým (vrátane psychoterapie) nie je v súlade so záujmami maloletého.

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých (štvrtá časť Civilného mimosporového poriadku) je druhom vykonávacieho konania. V rámci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých súd realizuje výkon

práv a povinností, ktoré boli judikované v základnom (nachádzajúcom) konaní.

27. Podľa § 390 CMP súd aj bez návrhu uznesením konanie o výkon rozhodnutia zastaví, ak a) sa exekučný titul dovedy nestal vykonateľným, b) exekučný titul bol po nariadení výkonu rozhodnutia zrušený; ak bol exekučný titul zmenený, súd môže pokračovať vo výkone rozhodnutia podľa zmeneného exekučného titulu, c) výkon rozhodnutia bol súdom vyhlásený za neprípustný, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý rozhodnutie nemožno vykonať, d) okolnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu, spôsobili zánik uloženej povinnosti, e) došlo k splneniu povinnosti, f) došlo k uskutočneniu výkonu rozhodnutia.

28. Dovolateľka tvrdí, že dôvody na zastavenia konania sú v zásade dva, konkrétne: 1) exekučný titul už bol vykonaný a 2) exekučný titul zanikol, keďže bol jeho výkon ohraničený v časovom rámci 6 mesiacov, ktoré od času právoplatnosti a vykonateľnosti predmetného rozsudku uplynuli. Povinná ani v jednom zo svojich procesných úkonov nešpecifikovala, o ktorý z dôvodov zastavenia konania podľa § 390 CMP by malo ísť. S ohľadom na obsah spisu a skutkový stav zistený odvolacím súdom nebolo preukázané, že by k splneniu povinnosti v rozsahu požadovanom exekučným titulom došlo. Samotné potvrdenie o tom, že si lekárka od poisťovne vyúčtovala výkon, nepostačuje na záver o tom, že došlo k plneniu vykonávaného výchovného opatrenia. Lekárka si predsa môže zaúčtovať úkon aj keď sa ho zúčastní napr. iba otec, alebo iba matka a syn, pričom ona službu v podobe konzultácie či terapie bola pripravená poskytnúť v plnom rozsahu, ale nie z jej vôle k tomu v požadovanom rozsahu nedošlo. V týchto súvislostiach ťažko možno hovoriť o splnení vykonávaného rozsudku i o dôvodnosti dovolania.

29. Pokiaľ išlo o otázku nastolenú dovolateľkou, či po uplynutí 6 mesiacov došlo k zániku vykonateľnosti predmetného rozsudku, možno povedať, že v tejto časti dovolateľka vymedzila právnu otázku (procesnú), od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a táto v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Možno preto konštatovať, že v tejto časti je dovolanie prípustné.

30. Exekučné tituly musia byť spôsobilé na výkon rozhodnutia, t. j. musia byť formálne aj materiálne vykonateľné. Vykonateľnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v možnosti jeho priamej a bezprostrednej vynútiteľnosti zákonnými prostriedkami. Rozsudok, v ktorom bola uložená povinnosť plniť, je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak (GEŠKOVÁ, Katarína. § 370 [Exekučný titul]. In: KOTRECOVÁ, Alexandra, SMYČKOVÁ, Romana, ŠTEVČEK, Marek, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Civilný mimosporový poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, marg. č. 1.). Matka maloletého vo svojom dovolaní tvrdí, že vzhľadom k tomu, že odvolací súd v exekučnom titule uložil účastníkom konania povinnosť sa výchovnému opatreniu podrobiť „po dobu šiestich mesiacov“, tak ho bolo možné vykonať len počas šiestich mesiacov od nadobudnutia vykonateľnosti rozhodnutia. Túto argumentáciu však nemožno považovať za relevantnú, chýba jej logika, i ukotvenosť v právnom poriadku i v právnej teórii.

31. Pokiaľ ide o pochopenie a správne splnenie (výkon) rozhodnutia, je potrebné naň nazerať v kontexte životnej situácie, ktorú ma za úlohu riešiť, i v kontexte jeho jazykového vyjadrenia. Inými slovami, nie je dôležitý len samotný petít rozhodnutia, ale podstatné je i odôvodnenie exekučného titulu, ktoré vysvetľuje pôvod, zmysel a účel rozhodnutia, teda prečo sa súd rozhodol pristúpiť k takémuto riešeniu, čo ho k nemu viedlo a aký stav má za cieľ dosiahnuť. Treba sa ďalej zamerať aj na samotné vymedzenie stanovenej povinnosti, v celej jej komplexnosti ako je vymedzené vo výroku vykonávaného rozsudku. Je na mieste vytknúť v tomto povinne, že vytrhla z komplexu výrokovej časti rozsudku jednu zásadnú skutočnosť (trvanie 6 mesiacov), na ktorú fixovala svoju pozornosť pred ostatnými skutočnosťami vyplývajúcimi aj zo samotnej výrokovej časti rozhodnutia.

32. Samotný výrok exekučného titulu určuje ďalšie skutočnosti, ktoré ho zasadzujú do rámca tak, že o inom výklade jeho vykonateľnosti ako ho zaujali sudy nižších inštancií v napadnutých rozhodnutiach ani nemožno uvažovať. Zamerajúc sa na vymedzenú povinnosť vo vykonávanom rozsudku bola maloletému a rodičom uložená povinnosť po dobu šiestich mesiacov sa minimálne dvakrát mesačne podrobiť

odbornému poradenstvu. Z formulácie vymedzených časových relácií možno vyvodit', že súd nestanovil začiatok šesť mesačnej lehoty, počas ktorej sa má vykonávať výchovné opatrenie (nie vykonať!). Logickým dôsledkom zvolenej formulácie je, že začiatkom šesť mesiacov trvajúceho odborného poradenstva je prvá úspešná návšteva (poradenstvo, terapia) na určenom mieste za účasti oboch rodičov i maloletého.

33. Dovolací súd dáva do pozornosti, že zákon zvyčajne nestanovuje ani iným súdnym rozhodnutiam žiadne lehoty, ktoré by vykonateľnosť rozhodnutia ohraničovali. Výnimku tvoria najmä rozhodnutia vo veciach starostlivosti o deti, kedy sa ustanovujú, a to najmä pri výchovných opatreniach (predpokladá to aj zákon o rodine). Účelom ohraničenia je, aby po určitej dobe súd mohol vyhodnotiť či cieľ, ktorý nariadením výchovného opatrenia sledoval, pomáha výchovné opatrenie dosiahnuť, alebo je treba po uplynutí času pristúpiť k iným krokom. Pri iných rozhodnutiach, pokiaľ súd nerozhodne o určení lehoty presnou formuláciou (napr. do 1 roka od právoplatnosti rozhodnutia), necháva na vôľu oprávneného z exekučného titulu, či a kedy požiada štát o poskytnutie právnej pomoci pri vymáhaní rozhodnutím súdu stanovenej povinnosti úradnými prostriedkami, ak nedochádza k dobrovoľnému splneniu v rozhodnutí stanovenej povinnosti. Jediným zákonným obmedzením v tomto prípade je 10-ročná premlčacia lehota v zmysle ustanovenia § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Aj vtedy sa len premlčí výkon rozhodnutia, ale rozhodnutie ostane vykonateľné. Takýto postup súdu konajúceho v základnom konaní nie je v rozpore so zákonom, ani s vymedzením inštitútu vykonateľnosti rozhodnutia. Krajský súd v Trnave skôr v exekučnom titule akoby predpokladal, že by mohlo dôjsť k obštrukciám zo strany povinnej, a teda ponechal väčší časový priestor pri nariadení výkonu rozhodnutia tak, aby sa v čo najväčšom rozsahu napomohlo jeho úspešnému vykonaniu.

34. Neopomenuteľnou časťou posudzovania, či uplynutím vymedzenej doby nedošlo k zániku exekučného titulu, je posúdenie uloženej povinnosti v jej komplexnosti. Šesť mesiacov má výchovné opatrenie trvať v prípade, ak sa dodržia všetky podmienky, ktoré stanovuje výrok vykonávaného rozhodnutia, a to: a/ k stretnutiam dochádza minimálne dva krát za mesiac, b/ za účasti všetkých osôb súčasne (rodičia aj maloletý), c/ na určenom mieste. Až po nepochybnom splnení všetkých podmienok stanovených vykonávaným rozhodnutím by sa dalo hovoriť, že výchovné opatrenie bolo splnené a je dôvod na zastavenie výkonu rozhodnutia. Podľa obsahu spisu sa tak doposiaľ nestalo. Z výroku aj z odôvodnenia rozsudku, ktorý je exekučným titulom, je jasné, že sa na účely výkonu výchovného opatrenia požaduje, aby sa odborného poradenstva zúčastňovali obaja rodičia aj maloletý, lebo súd uložil túto povinnosť všetkým trom. Šesť mesiacov sa má aj podľa vykonávaného rozsudku krajského súdu dané výchovné opatrenie „vykonávať“ (bod 27. 1. veta), čo znamená, že má riadne prebiehať spôsobom stanoveným vo výroku rozsudku, teda za splnenia všetkých troch súčastí (viď vyššie). Ak by bolo účelom exekučného titulu obmedziť jeho trvanie len na trvanie šesť mesiacov, súd by vo výrokovej časti vymedzil začiatok jeho trvania a pravdepodobne aj koniec (napr. formuláciu „do 9 mesiacov od právoplatnosti“) a v odôvodnení by poukázal na skutočnosť, že výchovné opatrenie je potrebné vykonať do určenej doby a vysvetlil by, prečo k takémuto časovému obmedzeniu pristúpil.

35. Nemožno zabúdať i na to, že predpokladom splnenia rozhodnutia je 12 konzultácií (terapií, poradenstiev), ktoré sa majú podľa vykonávaného rozhodnutia uskutočniť. Keďže exekučný titul predpokladá poradenstvo za účasti rodičov aj maloletého, nedošlo zatiaľ ani k jednému stretnutiu, a preto je tu stále dôvod, aby nebol výkon rozhodnutia zastavený. Ak by súdy pristúpili k lehote na splnenie výchovného opatrenia tak, ako ju vykladá povinná, k zmareniu jeho účelu by stačilo, aby bola jedna z osôb počas lehoty PN a k poradenstvu by vôbec nedošlo. Takýto prístup nie je v súlade s účelom výchovného opatrenia ani zákona o rodine a už vôbec v súlade so záujmom dieťaťa. Matka by si mala uvedomiť, že jej správanie vo vzťahu k právoplatným rozhodnutiam súdov - ktoré vyústilo do skutočnosti, že musel byť nariadený výkon rozhodnutia, pretože sa výkonu vyhýbala obratným využívaním procesných návrhov a skrývaním sa za záujem dieťaťa - bude predmetom posudzovania súdu pri vyhodnocovaní výchovného opatrenia, ale i samotnej starostlivosti o maloletého.

36. Ako vyplýva z uvedeného, otázka vykonateľnosti exekučného titulu bola súdmi posúdená správne.

37. Matka v ďalšej časti dovolania poukázala na skutočnosť, že akýkoľvek kontakt otca s maloletým je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že napriek tvrdeniam matky sa odvolací súd vysporiadal aj s otázkou, či je výkon rozhodnutia v najlepšom záujme maloletého (viď. bod 20. napadnutého rozsudku).

38. V rámci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých súd má mať na zreteli najlepší záujem dieťaťa. Podľa jedného zo základných princípov mimosporového procesu vyjadreného v čl. 4 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho „najlepšom záujme“. Inými slovami, objektívnym explicitne stanoveným zákonným kritériom pre rozhodnutie vo veci maloletého, je „záujem maloletého dieťaťa“, čo korešponduje s podstatou a účelom základného práva maloletého dieťaťa na rodičovskú výchovu a starostlivosť a tomuto právu zodpovedajúcemu základnému právu obidvoch rodičov na starostlivosť a výchovu o svoje dieťa. Obsah týchto práv je homogenizovaný nielen v práve, ale súčasne aj v povinnosti na sústavnú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj dieťaťa v zmysle ustanovenia § 28 ods. 1 písm. a/ zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pokiaľ teda ide o záujem dieťaťa, súd ho musí vyhodnocovať a zdôvodniť nielen mechanicky a formálne, ale aj vzhľadom na emocionálne (či už pozitívne alebo negatívne) väzby maloletého ku každému z rodičov (I. ÚS 216/2018). V tejto súvislosti sa žiada poukázať, na ohľaduplný postup, ktorý zvolili konajúce súdy už v základnom konaní, keď vediac o negatívnej emocionálnej reakcii maloletého k otcovi, zvolili najprv opatrnejší spôsob, ako zlepšiť vzťahy, a to prostredníctvom výchovného opatrenia vo forme psychologického poradenstva.

39. Z článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva pre vnútroštátne orgány pozitívny záväzok. Ak je preukázaná existencia rodinného putá, mali by v zásade konať tak, aby umožnili rozvoj tohto putá a mali by prijať všetky vhodné opatrenia, ktoré od nich možno vzhľadom na okolnosti toho ktorého prípadu rozumne očakávať za účelom umožnenia styku rodiča s dieťaťom (napr. Nuutinen proti Fínsku, rozsudok z 27. júna 2000, ods. 128). Vnútroštátne orgány však nie sú zodpovedné za výsledok, t. j. ak sa styk rodiča s dieťaťom napokon nepodarí uskutočniť v navrhovanej forme a periodicite, prípadne sa ho nepodarí uskutočniť vôbec, ak vyvinuli náležitú starostlivosť a styku rodiča s dieťaťom bránia okolnosti na strane dotknutých osôb. ESĽP uznáva, že štátne orgány nie sú všemocné, najmä ak sa stretávajú s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a nedbajú na záujmy vlastného dieťaťa (napr. Pedovič proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 115). Skutočnosť, že rodičia dieťaťa nespolupracujú, nezabavuje vnútroštátne orgány povinnosti prijať všetky nevyhnutné a vhodné opatrenia na to, aby boli udržané rodinné putá (napr. Reslová proti Českej republike, rozsudok z 18. júla 2006, ods. 56). Často sa však stáva, že nie je možné okamžite nadviazať styk rodiča s dieťaťom, ktoré po istú dobu žilo s druhým z rodičov a nadviazanie styku vyžaduje určitú prípravu. Je nutné, aby sa dotknuté osoby podrobili vhodným opatreniam (stretnutia u psychológa, asistovaný styk v špecializovanom zariadení a pod.). Špecifikom prejednávanej veci je, že sa nedodržiavajú ani opatrenia súdu, ktoré by priepasť medzi rodičmi navzájom a otcom a maloletým mohli preklenúť.

40. Dovolací súd zdôrazňuje, že úloha oboch rodičov je v živote maloletého dieťaťa nezastupiteľná a dovolací súd nemá za to, že by tomu bolo inak v prejednávanej veci. Záujmom dieťaťa je nepochybne, aby bolo v starostlivosti toho z rodičov, ktorý uznáva úlohu a dôležitosť druhého rodiča v živote dieťaťa. Starostlivosť a výchova o maloleté dieťa predpokladá zabezpečenie nielen materiálnych, ale i nemateriálnych podmienok, ktoré umožňujú rozvíjanie osobnosti maloletého dieťaťa. V procese socializácie maloletého dieťaťa je v zásade nevyhnutná účasť oboch rodičov. Po rozpade rodiny s maloletými deťmi nielen etika príbuzenských vzťahov, ale aj zákon zaväzuje deti k povinnosti svojich rodičov ctíť a rešpektovať, kým rodičovská zodpovednosť (za riadnu výchovu detí) je prikázaná obom rodičom; preto, pokiaľ nie sú zistené také skutočnosti, ktoré by viedli k pozastaveniu výkonu rodičovskej zodpovednosti, nie je dôvod na to, aby rodič, v ktorého priamej starostlivosti maloleté dieťa nie je, sa s maloletým dieťaťom nestretával. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že záujem maloletého dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri hľadaní konkrétneho najvhodnejšieho usporiadania vzťahov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom a tento záujem vyžaduje, aby sa na jeho

výchove podieľali obaja rodičia, ktorí majú v živote maloletého dieťaťa bez pochybnosti nezastupiteľné postavenie (porovnaj Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 554/04). Dieťa má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov a prejavovať svoje city skutočne slobodne bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku zo strany druhého rodiča. Základným právom každého maloletého dieťaťa je právo na pravidelný kontakt s obidvoma rodičmi. Záujem maloletého dieťaťa treba skúmať z objektívneho hľadiska a je nesporné, že v takom prípade je v záujme maloletých detí, aby sa vytváral pozitívny vzťah maloletých detí k obojom rodičom, a to nevyhnutne vyžaduje pravidelný styk. Samozrejme od pravidelného styku je situácia v prejednávanej veci ešte ďaleko. Je však dlhodobým cieľom, ku ktorému smerovalo aj výchovné opatrenie, ktoré sa momentálne neuskutočňuje. Pokiaľ jeden z rodičov kladie prekážky už len snahe o zlepšenie vzťahov prostredníctvom poradenstva, nie je jeho konanie v žiadnom prípade v záujme dieťaťa. Je totiž právom dieťaťa na rovnocenný styk aj s druhým rodičom.

41. Pri výkone styku rodiča s maloletým je nevyhnutné vziať na zreteľ zodpovednosť matky, aby v záujme dieťaťa naň pozitívne vplývala a viedla ho k pozitívnemu vzťahu k otcovi. Dôležitá úloha otca v živote maloletých detí je nepopierateľná, preto je úlohou matky vhodne na maloleté dieťa pôsobiť a zdôrazňovať dôležitosť stretávania sa s druhým rodičom, čo v danom prípade absentuje. Názor dieťaťa je len jednou zo skutočností, ku ktorým súd pri svojom rozhodovaní prihliada. Súd musí predovšetkým hľadať na záujem dieťaťa. V tomto konkrétnom prípade je v záujme maloletého, aby došlo k reálnemu stretávaniu sa otca s maloletým, aby mali šancu budovať vzťah otca a dieťaťa, ktorý je po dlhšiu dobu narušený. Matka svojim konaním tento záujem maloletého nechráni, pričom problém spočíva v matkinom nepochopení potreby spoločnej výchovy dieťaťa. Rodičia nesmú byť pri vytváraní nových životných vzťahov egoistickí mysliac si, že ak im je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, druhý rodič stráca právo byť spoluprátomný pri jeho výchove.

42. Pokiaľ matka tvrdí, že maloletý (aj ona) je obeťou domáceho násillia, tak z obsahu spisu nič podobné podľa dovolacieho súdu nevyplýva. Táto okolnosť, pokiaľ by bola dostatočne preukázaná, a to nielen tvrdeniami zo strany matky, ale aj prostredníctvom orgánov verejnej moci, ktoré sú v takom prípade povinné chrániť záujmy maloletého aj celospoločenské záujmy, predstavovala by samozrejme dôvod na reštriktívny prístup ku kontaktu otca s maloletým. Žiadny úradný podklad, o čo i len dôvodnom podozrení o takomto konaní otca, sa v spise nenachádza. Aj z exekučného titulu vyplýva, že psychické problémy maloletého začali až počas rozchodu rodičov. Pokiaľ by dochádzalo k fyzickému násilliu zo strany otca, na takéto správanie otca by matka v konaní isto poukázala už v čase pred rozvodom, pokiaľ jej ako sama tvrdí, záleží iba na záujme dieťaťa a chce mu len vychádzať v ústrety. V základnom konaní i pokiaľ ide o výkon rozhodnutia vystupujú i orgány prokuratúry, ktoré sú okrem iného orgánom činným v trestnom konaní a je ich úradnou povinnosťou konať, pokiaľ ide o podozrenie zo spáchania trestného činu. Orgány prokuratúry i kolízny opatrovník, však v základnom konaní i v konaní o výkone poukazujú na potrebu obnoviť styk maloletého s otcom a zdôrazňujú, že psychické problémy a traumatizovanie syna je spôsobené rozchodom rodičov a veľmi konfliktnými situáciami, ktoré po rozchode nastali a nastávajú. Tu si možno treba položiť otázku, že pokiaľ dochádzalo k domácemu násilliu tvrdenému matkou, ktorého obeťou mal byť zo strany otca aj maloletý, prečo matka v tomto prípade nepodnikla kroky na ochranu svojho dieťaťa pred touto veľmi vážnou a devastujúcou formou kriminality prostredníctvom orgánov, polície, prokuratúry, či súdov.

43. Keďže matka svoje podozrenia žiadnym dôveryhodným spôsobom nepreukázala, nebol dôvod na ne prihliadnuť pri vymedzení najlepšieho záujmu maloletého. Interpretácia „troch znaleckých posudkov“, ktorými matka svoje správanie odôvodňuje, na takýto záver nepostačuje. V základnom konaní sa vykonalo znalecké dokazovanie, ktoré napokon malo iné zámery. Tu treba zdôrazniť, že predmetom výkonu rozhodnutia je výchovné opatrenie - odborné psychiatrické poradenstvo, za účelom zlepšenia komunikácie, za účasti oboch rodičov pred treťou osobou. Nejde o úpravu styku, ktorá je podľa spisu stále v štádiu meritórneho posudzovania, na základe ktorej by mal byť upravený aj pobyt maloletého u otca. Ale ani v tomto prípade matka nie je schopná napomôcť upokojeniu situácie. Nariadené výchovné opatrenie by napokon mohlo dať odpoveď na to, či sú psychické problémy maloletého následkom správania otca voči nemu, alebo majú iné príčiny. Matka sa však výchovnému opatreniu právoplatným a

vykonateľným rozhodnutím orgánu štátu - súdu svojvoľne vyhýba a odmieta, aby sa spolu s maloletým a otcom dieťaťa podrobila psychologickému poradenstvu, ktoré by okrem zlepšenia vzájomných vzťahov mohlo viesť viac svetla aj do príčin psychických útrap maloletého.

44. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie matky proti uzneseniu odvolacieho súdu nie je dôvodné, a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

45. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

46. Záverom dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že prvostupňové rozhodnutia, ktorými bol zamietnutý návrh na zastavenie exekučného konania, nepodliehajú v zmysle ust. § 357 písm. a) CSP odvolaciemu prieskumu.

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.